

LIBRARY

Volumul de față reproduce integral conținutul cărții
apărute în anii 2001 și 2007 sub titlul:
Epifanie Monahul, Simeon Metafrastul și Maxim Mărturisitorul,
Trei Vieți bizantine ale Maicii Domnului.

Epifanie Monahul
Simeon Metafrastul
Maxim Mărturisitorul

Viața Maicii Domnului
în tradiția bizantină
— trei „Vieți”

Ediția a III-a

Traducere și postfață de
diac. Ioan I. Ică jr

DEISIS
Sibiu 2025

LIBRARY

Volumul de față reproduce integral conținutul cărții
apărute în anii 2001 și 2007 sub titlul:
Epifanie Monahul, Simeon Metafrastul și Maxim Mărturisitorul,
Trei Vieți bizantine ale Maicii Domnului.

Epifanie Monahul
Simeon Metafrastul
Maxim Mărturisitorul

Viața Maicii Domnului
în tradiția bizantină
— trei „Vieți”

Ediția a III-a

Traducere și postfață de
diac. Ioan I. Ică jr

DEISIS
Sibiu 2025

I. Trei Vieți bizantine ale Maicii Domnului

EPIFANIE MONAHUL

- Cuvânt despre viața Preasfintei Născătoare de Dumnezeu
și anii ei 7

SIMEON METAFRASTUL

- Cuvânt despre câte s-au întâmplat de la nașterea și creș-
terea Preasfintei Stăpânei noastre de-Dumnezeu-Năs-
cătoarea, de la nașterea cu dumnezeiască cuviință a
lui Hristos, Dumnezeuul nostru, și până la săvârșirea ei
de-viață-purtătoare, încă și despre arătarea veșmân-
tului ei scump și cum această mare bogăție s-a făcut
comoara creștinilor 27
- Tânguirea Preasfintei Născătoare de Dumnezeu atunci când
a îmbrățișat cinstitul trup al Domnului nostru Iisus
Hristos 71

MAXIM MĂRTURISITORUL

- Cânt și preamărire, slavă și laudă a Preasfintei Împără-
tese, Preacuratei și Preabinecuvântatei Născătoare de
Dumnezeu și Pururea-Fecioară Maria, și însemnare cu
privire la viața sa neprihănită și fericită de la naștere
și până la moarte 79
- Stihirile Sfântului Maxim 213

Descoperirea sau protoevanghelia lui Iacob	221
SFÂNTUL IOAN TEOLOGUL ȘI EVANGHELISTUL, Relatare asupra Adormirii Preasfintei Născătoare de Dumnezeu și cum s-a mutat [la cer] preaneprihănită Maică a Domnului	236
Relatarea găsirii cinstitului acoperământ al preaneprihănitei Stăpânei noastre de Dumnezeu Născătoarea și a așezării lui în sfânta raclă a Vlahernelor	251
Despre aflarea giulgiurilor de îngropare ale Maicii Domnului	256
IPOLIT AL TEBEI, Fragmente despre Maica Domnului	259
SFÂNTUL IOAN DAMASCHINUL, Despre Sfânta Născătoare de Dumnezeu	262

*

<i>Viețile Maicii Domnului — sinteze narative ale tradițiilor mariologice ale Bisericii (DIAC. IOAN I. ICĂ JR)</i>	267
--	-----

Editura și Librăria DEISIS

str. Timotei Popovici, nr. 21, 550164 Sibiu

tel. 0269 214272, 0723 066372

edituradeisis.ro

Difuzare: SC SUPERGRAPH PREST COM SRL

str. Ion Minulescu, nr. 36

031216 București, sector 3

tel. 021 3206119, 0728 303566

e-mail: contact@supergraph.ro

Cuvânt despre viața Preasfintei Născătoare de Dumnezeu și anii ei¹

Cine a scris despre viața Maicii Domnului?

1. Despre cea propriu-zis și cu adevărat Născătoare de Dumnezeu și Pururea-Fecioară Maria au vorbit mulți dintre învățătorii din vechime: unii au spus mai înainte prin felurite chipuri și nume profetice minunile ei și ale Celui născut în chip netâlcuit din ea, Hristos adevăratul Dumnezeu nostru; Sfinții Apostoli s-au sârguit despre Dumnezeu Cuvântul întrupat din ea și au zăbovit în faptele Lui, dar despre ea au spus puține lucruri trecând îndată la altele, așa rânduind lucrurile economia Duhului, dar toți spun că se trage din David.

Dar, deși mulți din Sfinții Părinți au laudat-o în elogii, nici unul din ei nu a însemnat în mod corect și acceptabil despre viața ei, despre anii, creșterea și sfârșitul ei. Dar chiar și cei ce au întreprins să spună câte ceva în parte n-au mers pe calea cea dreaptă, ci s-au făcut acuzatorii lor înșiși, ca, de pildă, Iacob Evreul², Afrodisian Persanul³ și

¹ Traducere după PG 120, 186–216.

² Iacob cel Mic, „fratele Domnului” (Mc 15, 40), presupusul autor al așa-numitei *Protoevangelii a lui Iacob*, tradusă mai jos, secțiunea II. Izvoare, p. 221–235; alte traduceri la I. G. COMAN, „Și Cuvântul trup S-a făcut”. *Hristologie și mariologie patristică*, Timișoara, 1993, p. 313–327, și C. BĂDILITĂ, *Evangelii apocrife*, ed. II, Ed. Polirom, Iași, 1999, p. 31–58.

alți câțiva care, vorbind numai despre nașterea ei, îndată au făcut. Iar Ioan al Tesalonicului, care a alcătuit un mult faimos cuvânt despre adormirea ei⁴, s-a ținut pe sine însuși în umbră. Un alt Ioan, care s-a numit pe sine însuși Teologul, și-a atras asupra-și învinuirea de minciună⁵. Andrei din Ierusalim, episcopul Cretei, spunând lucruri puține dar corecte, a pus relatarea în forma unei laude⁶.

Noi însă, cercetând bine pe aceștia mulți și strângând cele vrednice de crezare, sigure și adevărate, precum și din „Istoria bisericească” a lui Eusebiu⁷ zis și Pamfil și din ceilalți scriitori și învățători, vom înfățișa celor ce doresc cele despre ea în cuvinte simple. Am dat numele fiecăruia de la care am luat ceva, ca să nu i se pară cuiva că poate să ne defăimeze că am pus în față — fie adăugând ceva propriu, fie lăsând deoparte — ceva spus deja de alții, și ca nimeni să nu ne reproșeze că am luat ceva din apocrife sau de la eretici, căci mărturiile de la dușmani sunt mai vrednice de credință, cum spune Marele Vasile⁸. Dar și minunatul Chiril, episcopul Alexandriei, a făcut același lucru când a trasat de la Avraam și până la David genealogia lui Iosif, logodnicul preacuratei și de-Dumnezeu-Născătoarei Maria⁹; de altfel, dat fiind că Iosif și Născătoarea de Dumnezeu

s-au născut din frați, arătând că cei doi evangheliști sunt de acord — Matei [1, 1–17] făcând genealogia în sens ascendent, iar Luca [3, 23–38] în sens descendent —, pleacă și el de la Natan, fiul lui David [2 Rg 5, 14; 1 Par 3, 5; Lc 3, 31]. Iar demonstrația acestora este așa¹⁰:

*Cele două genealogii ale lui Iisus;
Iosif și Maria, copiii de frați*

2. Din seminția lui Natan, fiul lui David, se naște Levi; Levi însă l-a născut pe Melchi și Panther; Melchi și-a luat femeie, dar a murit fără să aibă fii. Panther a născut pe Barpanther, iar Barpanther l-a născut pe Ioachim, tatăl Născătoarei de Dumnezeu. Din seminția lui Solomon, fiul lui David, se naște Mathan; acesta naște pe Iacob, tatăl lui Iosif, și moare; și atunci pe mama lui Iacob a luat-o femeie Melchi, fratele lui Panther, și a născut pe Eli; deci Iacob coboară din seminția lui Solomon. Iar Eli din seminția lui Nathan a luat femeie, dar a murit fără fii, și pe femeia lui a luat-o fratele lui din același pântec, Iacob, și l-a născut pe Iosif; deci Iosif e după fire fiu al lui Iacob, iar după lege fiu al lui Eli. Cei doi frați au luat aceeași femeie, fiindcă legea [leviratului] spunea că, dacă moare cineva fără copii, fratele său să ia pe femeia lui și să ridice urmași fratelui său [Fc 38, 8; Dt 25, 5]. Ioachim și Eli au fost frați după tatăl lor Panther; Eli și Iacob au fost frați după tatăl lor Nathan. Ioachim a născut pe Maria, Născătoarea de Dumnezeu, iar Eli a născut pe Iosif după lege, așa încât Iosif și Maria erau copiii de frați. Iosif era de meserie dulgher, iar de la Iacob avea ca frate de același pântec pe Cleopa sau Clopa¹¹.

¹⁰ Cf. SFÂNTUL IOAN DAMASCHINUL, *Expunerea exactă a credinței ortodoxe* IV, 14: „Despre genealogia Domnului și Sfânta Născătoare de Dumnezeu” (a se vedea mai jos secțiunea II. Izvoare, p. 262–266), și EUSEBIU, *Istoria bisericească* I, 7.

¹¹ Soț, nu tată al „Mariei a lui Cleopa” [In 19, 25]; după o veche tradiție, era considerat frate al lui Iosif și deci unchi al lui Iisus; cu certitudine tată al fraților lui Iisus, Simon și Iuda.

³ De fapt, Sextus Africanus (160–240), autorul unei importante *Cronografii* (PG 10), unde vorbește și despre înfățișarea exterioară a Fecioarei Maria (col. 108B).

⁴ Ed. M. JUGIE, *PO* 19, 375–438; trad. românească C. Bădiliță, *op. cit.*, p. 247–264.

⁵ Autorul extrem de larg răspânditului apocrif *Cuvânt despre Adormirea Preasfintei Născătoare de Dumnezeu*; trad. românească C. Bădiliță, *op. cit.*, p. 221–246.

⁶ Sfântul Andrei Cretanul († 740), autor a opt omilii mariologice (4 la Nașterea, 1 la Buna Vestire și 3 la Adormirea Mariei) și a 2 canoane imnografice (unul la zămislirea Anei și altul la Nașterea Mariei) publicate în PG 97.

⁷ PG 20, 45–906 [PSB 13, 1987].

⁸ Ps. VASILE, *Omilii la Nașterea lui Hristos* 5; PG 31, 1469B; cf. GRIGORIE AL NYSSSEI, *Contra lui Eunomie* 3; PG 45, 616B.

⁹ Cf. *Împotriva blasfemiilor lui Nestorie* 3, 3; PG 76, 137B; și *Apologia celor 12 capitole*; PG76, 328B–332A.

3. După mamă, Născătoarea de Dumnezeu a fost așa: Matham, preot din Betleem, avea trei fiice: Maria, Sobe și Ana. Maria a născut pe Salome, moașa; Sobe a născut pe mama lui Ioan Botezătorul, iar Ana l-a luat de bărbat pe Ioachim, fratele tatălui lui Iosif. Căsătorindu-se, Ana a coborât în Galileea, în orașul Nazaret, și a locuit Ana împreună cu Ioachim cincizeci de ani și n-au făcut copii. Dar s-a întâmplat că s-au urcat la Ierusalim de praznicul Înnoirii [Templului]¹²; și rugându-se Ioachim în templu, s-a făcut auzit un glas din cer zicându-i: „Vei avea un copil și prin el vei fi slăvit!” Deci a zămislit Ana, femeia lui, la bătrânețile ei și a născut un copil de parte femeiască și i-au pus numele Mariam, după sora ei, și s-au bucurat de ea toate rudele și prietenii ei.

Maria, consacrată Domnului, trăiește în Templu

4. Când Maria a făcut trei ani, părinții ei au adus-o la Ierusalim și au înfățișat-o Domnului cu daruri; și a primit-o pe ea și darurile ei preotul Ioadă, zis și Barachia¹³, tatăl lui Zaharia. Și toți preoții s-au bucurat și, rugându-se, au binecuvântat pe Ioachim și pe Ana și pe copila Maria, iar ei s-au întors la Nazaret. Iar când a făcut șapte ani, părinții au dus-o iarăși la Ierusalim și au dăruit-o Domnului ca afierosire [consacrare] pentru toate zilele vieții ei. Și făcând ei aceasta, după puțin timp Ioachim, tatăl ei, s-a săvârșit fiind, pe cum se spune, în vârstă de optzeci de ani. Dar Maria nu se depărta de templu zi și noapte. Și Ana, lăsând

¹² Hannuka, prăznuit la sfârșitul lui decembrie (cf. *1 Mac* 4, 36–59; *2 Mac* 1, 1–2. 19; 10, 1–8; *In* 10, 22–39).

¹³ După *Mt* 23, 15, fiul acestuia Zaharia a fost ucis între templu și altar, fiind vorba deci de profetul lapidat menționat în *2 Par* 24, 20 sq., unde i se atribuie ca tată pe preotul Ioadă. Tradiția va identifica însă pe acest Zaharia cu preotul Zaharia, tatăl lui Ioan Botezătorul. După autorii bizantini târzii (Gherman, Tarasie, Gheorghe al Nicomidiei), acesta din urmă a primit-o el însuși pe prunca Maria în templu.

Nazaretul, a venit la Ierusalim și era împreună cu fiica ei, Maria. Și a mai trăit doi ani, după care a murit fiind în vârstă de șaptezeci și doi de ani.

Maria se dedică Scripturilor și țesutului

5. Iar Maria, ajunsă orfană de amândoi părinții și lipsită de purtare de grijă, nu ieșea din templul Domnului, iar dacă avea nevoie de ceva, cerea numai de la Elisabeta, căci locuia aproape de ea. Pe când trăia încă Ioachim, tatăl ei, învățase să scrie în ebraică, iar singură fiind era iubitoare de învățătură pe care o prindea ușor, ostenindu-se și zăbovind în dumnezeieștile Scripturi, în lucrul lânii, inului, mătăsii și al fibrelor de „byssos”; iar în înțelepciune și în înțelegere era mai presus decât toate tinerele de vârsta ei, așa cum spusese strămoșul ei Solomon, grăind cu adevărat despre ea: *Femeie vitează cine va putea găsi* [*Pr* 31, 10]? ș.a.m.d.

6. În templul Domnului era un loc retras, aproape de porticul jertfelnicului, unde stăteau numai fecioarele. După adunările liturgice și încheierea lor, fecioarele se întorceau toate la ai lor, dar Maria stăruia în paza jertfelnicului și a templului și slujind preoților. Iar purtarea ei era aceasta: serioasă în toate, vorbind puțin, repede la ascultare, plăcută la vorbă, lipsită de îndrăzneală față de orice om, fără să rădă, netulburată, fără să se mânie, închinătoare, respectuoasă, cinstind și închinându-se oricărui om, astfel încât toți se mirau de înțelegerea și vorba ei.

De statură era mijlocie, iar unii spun că era ceva peste cea mijlocie, pielea avea culoarea grâului, părul era blonziu, ochii frumoși de culoarea alunii aurii, sprâncene negre, nasul drept, mâinile, degetele și fața lungi, plină de grație și frumusețe dumnezeiască, neînfumurată, nesofisticată, neatrasă spre moliciune, având o smerenie covârșitoare, de aceea, cum însăși a zis, *a căutat* spre ea Dumnezeu când *L-a mărit pe Domnul* [*Lc* 1, 46. 48]; iubea și purta haine nevopsite, martor fiind sfântul ei vâl [*maphorion*]. Lucra veșminte de lână care se foloseau la templul Domnului și

se hrănea de la templul Domnului stăruind în rugăciuni, în citire, în post, în lucrul mâinilor și în toată virtutea; astfel încât, prin felurimea și starea lucrurilor ei, sfânta Maria devenise cu adevărat învățătoare a multor femei.

Iar pe când avea doisprezece ani, în timp ce se ruga într-o noapte lângă ușile jertfelnicului, aproape de miezul nopții, i-a strălucit o lumină mai presus decât strălucirea soarelui și un glas din locul ispășirii a venit zicând: „Vei naște pe Fiul Meu!” Iar ea a tăcut nespunând nimănui taina, până când Hristos S-a înălțat la cer.

Iosif ia femeie pe Salome

7. Iar Abia arhiereul a născut pe Ioadă pe care l-au numit Barachia; acesta a născut pe Aggai și Zaharia, preoți și ei. Și Zaharia a luat femeie pe verișoara Mariei și a locuit la Betleem, unde au născut pe Ioan Botezătorul. Iar Aggai, fratele lui Zaharia, a născut o fiică pe nume Salome. Pe aceasta a luat-o de femeie Iosif dulgherul, fiul lui Eli și vărul Mariei după tată, și de la ea [Salome] a născut șase copii: Iacob, Simon, Iuda, Iosi [Mc 6, 3], Sobe, Marta și Maria. Și a murit Salome, femeia lui, iar Iosif petrecea în văduvie și înfrânare, căci avea ca la șaptezeci de ani; era sărac ca avere, dulgher de meserie, petrecând în Nazaret, oraș din Galileea.

Maria încredințată spre pază lui Iosif

8. Iar Maria era în Ierusalim în casa Domnului. Și când a împlinit paisprezece ani, vârstă la care se arată și slăbiciunea firii femeilor, preoții, socotind că este una din cele multe, căci tainele ei erau încă nearătate, făcând sfat au stat la rugăciune pentru ea. Iar Zaharia arhiereul, tatăl lui Ioan Botezătorul, a luat douăsprezece toiege de la preoții rude ale Fecioarei și le-a pus pe jertfelnic zicând: „Arată, Doamne, un semn, al cui să fie fecioara!” Și pe când se rugau ei, toiagul lui Iosif dulgherul a odrăslit și așa, cu judecata lui Dumnezeu, i-au încredințat-o pe Fecioara Maria:

nu spre căsătorie, ci spre paza și păstrarea neprihănitei ei feciorii. Și acest lucru este vădit din înseși cuvintele Sfintei Fecioare către îngerul Gavriil; căci spunându-i acesta după salutare: *Iată vei zămisli fiu și-i vei pune numele lui Iisus, și Domnul Dumnezeu îi va da tronul lui David, tatăl lui și celelalte*, Fecioara i-a răspuns: *Cum va fi mie aceasta, fiindcă nu cunosc bărbat?* [Lc 1, 32–33]. Căci dacă Iosif ar fi luat-o după legea căsătoriei și cu nuntă, nu i-ar fi răspuns așa, ci i-ar fi zis: „Voi zămisli negreșit de la bărbatul cu care sunt căsătorită sau logodită.” Dar știind bine că nu spre căsătorie a luat-o, ci spre pază și păstrare, a spus acel cuvânt plin de tot adevărul: *Cum va fi mie aceasta, dacă nu cunosc bărbat?*, adică: „Nu am fost dată unui bărbat spre unire conjugală, ci ca să mă păzească neconținut fecioară curată și neatinsă.” Acesta fost deci motivul logodnei.

Buna Vestire

9. Luând deci Iosif pe verișoara lui Maria din mâna Domnului, martori fiind toți preoții, a dus-o în casa sa și i-a încredințat cele două fiice ale sale ca să le facă înțelepte și înțelegătoare ca și cum ar fi ale ei. Și ea petrecea în casa lui Iosif cu toată smerita-cugetare și seriozitatea. Și când s-au împlinit șase luni de când se afla acolo și postea după obicei rugându-se, ca la ceasul al nouălea din zi i s-a arătat arhanghelul Gavriil trimis de Dumnezeu, și i-a spus toate tainele cele despre Fiul Cel Unul-Născut al lui Dumnezeu câte sunt scrise în Evanghelii. Și nimeni n-a cunoscut ce s-a întâmplat în casa ei, nici ea n-a vestit cuiva, nici măcar lui Iosif, până ce n-a văzut pe Fiul ei urcând la cer. De aceea zice Evanghelistul Matei: *Și nu a cunoscut-o până ce a născut pe Fiul ei Cel Întâi-Născut* [Mt 1, 25]; cu alte cuvinte, Iosif n-a cunoscut tainele lui Dumnezeu, nici adâncul ascuns al lucrurilor ce se săvârșeau în ea. Era însă prima zi a săptămânii, în prima lună după ciclul lunar, adică aprilie; aceasta era prima lună a anului, și era prima zi în care întinericul creat întâi a fost risipit și Dumnezeu a zis: *Să fie lumină!*, și s-a făcut lumină [Fc 1, 3], dar era luna a șasea

de când a fost zămislit Ioan Botezătorul. Căci în luna a șaptea, a sărbătorii Corturilor, când se săvârșea Înnoirea și odihna chivotului, Zaharia a intrat singur în Sfânta Sfințelor după legea tămâierii și i s-a arătat îngerul Gavriil [Lc 1, 11]. Deci, potrivit ciclului lunar, lunile se numără începând de atunci; ulterior numai au fost introduse de romani indictionele și lunile de acum.

Zămisirea feciorelnică

10. Dar faptul că Fecioara i-a zis îngerului: *Cum va fi mie aceasta, fiindcă nu cunosc bărbat?*, cum am spus și mai înainte, are și un alt înțeles, care nu e în acord cu prima explicație de mai înainte; și anume: „Nu doresc bărbat, nu am dorință de bărbat, nu cunosc voința trupească a poftei unui bărbat”; căci ea nu avea fecioria, înfrânarea și lupta ca femeile cele mai alese care se îngrijesc de feciorie, ci le avea din fire, ceea ce e un lucru excepțional, superior tuturor femeilor, și străin de firea omenească. Acesta era lucrul spus de prorocul Iezechiel: *Și ușa dinspre răsărit va fi încuiată și nu va intra nimeni prin ea, decât numai Domnul Dumnezeu lui Israel; El singur va intra și va ieși prin ea și ușa va fi încuiată* [Iz 44, 2–3]. Și toți prorocii, și apostolii dau mărturie de aceasta, dar și luminătorii noștri Părinți și dascăli ai Bisericii sobornicești și apostolești conglăsuiesc împreună cu ei. Fiindcă și marele Dionisie Areopagitul zice despre Hristos că „a făcut mai presus de om cele omenești”¹⁴ și dă mărturie de nașterea feciorelnică și fără dureri. Iar Atanasie al Alexandriei și Leon al Romei au spus despre ea că n-a cunoscut poftă de bărbat. Și Sfințele Sinoade ortodoxe au dat și ele mărturie. Iar Iacob Evreul¹⁵, care a fost atunci de față, scriind despre ea zice: „Din pricină că nașterea a fost întru totul străină și extraordinară, fiind pipăită de moașă a fost găsită fecioară ca și înainte de naștere; de acest lucru s-a încredințat prin in-

¹⁴ Epistola 4; PG 3, 1072B.

¹⁵ Cf. *Protoevanghelia lui Iacob*.

termediul moașei și preotul Ruben.” Iar alții au zis despre această minune uimitoare [paradoxală]: „Firea a găsit un lucru excepțional”; iar alții: „S-a făcut mai presus de marginile firii.”

Maria o vizitează pe Elisabeta

11. Iar după ce a trecut vedenia îngerului, Sfânta Fecioară s-a dus îndată la Betleem, la Elisabeta. Dar Iudeea în care se află orașul Betleem e un loc mai înalt decât Galileea în care e Nazaretul; fiindcă zice Luca: *Iar Maria a alergat degrabă în ținutul muntos și a intrat în casa lui Zaharia și a îmbrățișat-o pe Elisabeta* [Lc 1, 39–40]. Intrând și salutând-o, i-a făcut cunoscută vedenia îngerului și cuvintele lui și că are un prunc de parte bărbătească în pântecele ei, și Elisabeta a înștiințat-o că Zaharia a văzut un înger în templu și de aceea a fost mut, fiindcă Zaharia n-a spus nimic pentru că nici nu putea [Lc 1, 12. 22]. Și au ținut taina în ele însele și n-au vestit nimănui cele spuse lor.

Și după trei luni a coborât sfânta Maria în Galileea în casa lui Iosif. Iar sfânta era ordonată în cuvânt, purtare și călcare. Trecând însă vremea și pântecele ei umflându-se, Iosif văzând-o pe sfânta și neștiind tainele privitoare la ea, fiind cuprins de rușine, a vrut să o alunge pe ascuns din casa lui. Dar îngerul Domnului l-a oprit, precum spune Evanghelistul Matei [Mt 1, 19–21].

Nașterea lui Iisus, închinarea magilor, tăierea-împrejur și fuga în Egipt

12. În vremea aceea a ieșit o poruncă de la Cezarul August¹⁶ să se facă un recensământ [Lc 2, 1]. Și Iosif s-a suit din Galileea în Iudeea împreună cu toată casa lui ca să se înscrie potrivit poruncii Cezarului: pe fii i-a trimis mai înainte, iar pe fiice și pe Sfânta Fecioară Maria le-a luat cu sine în căruță. Neajungând la Ierusalim, s-au culcat în ve-

¹⁶ Împărat al Romei între 27 î.Hr. – 14 d.Hr.

cinătatea Betleemului pe o proprietate a Salomeii, verișoara Sfintei Născătoare de Dumnezeu și, în aceeași noapte, Sfânta Fecioară a născut pe Immanuel, slujindu-i ca moașă Salome care era în Betleem și era verișoara după mamă a Sfintei Născătoare de Dumnezeu și Fecioarei Maria. Acolo era o peșteră și un sălaș de dobitoace. Aflând însă Elisabeta de acestea, ea și alte câteva rude ale lor i-au adus cele de trebuință. Și auzind cele spuse de păstori s-au minunat. Iar după două zile, din Babilon, cetatea Persiei, au venit magii din Răsăritul văratic [Mt 2, 1–12], care văzuseră steaua în stânga Ierusalimului, căci așa e așezată Persia față de Iudeea. Și steaua nu era una din celelalte stele, ci era mai aproape de pământ și nu se mai văzuse vreodată, cum zice Ioan Gură de Aur¹⁷. Și în ziua a opta au tăiat împrejur pruncul și i-au pus numele Iisus, adică Mântuitorul [Lc 2, 21], după care s-au întors la Nazaret. Și după ce s-au înscris și Iacob și frații lui, fiii lui Iosif, au coborât și ei în Nazaret. Și când s-au împlinit patruzeci de zile, au adus Pruncul la Ierusalim și L-au înfățișat Domnului cu daruri și L-au dat bătrânului preot Simeon care i-a binecuvântat [Lc 2, 28]; și acolo Iosif a fost avertizat de Dumnezeu să fugă în Egipt [Mt 2, 13].

Uciderile lui Irod și moartea lui

13. În acele zile Irod avea un conflict cu Salome¹⁸, fiica arhiereului Hyrkan, care era și femeia lui, și cu fiii ei, Alexandru și Aristobul. Și omorându-și femeia, s-a dus la Roma și luând putere, întorcându-se acasă i-a înecat în râu și pe fiii Salomeii, uitând de cele spuse lui de magi. Aducându-și aminte cu acel prilej, l-a cuprins furia și la doi

¹⁷ Omilia 6, 2 la Facere (PG 57, 64–65).

¹⁸ De fapt, Alexandra, care era fiica lui Hyrkan II și soția vărului său Alexandru. Fiica ei, Mariamne, a fost soția lui Irod. Ea a avut drept fii de la Irod pe Alexandru și Aristobul. Irod îi va ucide atât pe Alexandru, cât și pe Mariamne (cf. IOSIF FLAVIU, *Antichități iudaice* 15, 183–186. 202–215. 218–239 și EUSEBIU, *Istoria bisericească* I, 6–8).

ani după venirea magilor, Irod a făcut uciderea pruncilor [Mt 2, 16], iar pe Zaharia soldații l-au omorât înăuntrul altarului pe când slujea [Mt 23, 35]. Elisabeta însă, care era în Betleem, luându-l pe Ioan a ieșit în pustie și s-a ascuns într-o peșteră timp de patruzeci de zile. Iar Irod după omorârea pruncilor s-a omorât pe sine însuși cu spada fiind în vârstă de șaptezeci de ani. Ioan însă, crescut acolo, a rămas în pustie până la arătarea sa lui Israel.

Familia lui Iosif

14. Iosif însă a rămas în Egipt împreună cu fiii și fiicele lui, cu Născătoarea de Dumnezeu și cu Hristos, timp de cinci ani, după care primind o descoperire a plecat și, întorcându-se, a venit în Nazaretul Galileii [Mt 2, 19–23]. Și fratele lui, Cleopa, a luat femeie pe Maria fiica lui Iosif — căci Cleopa era fratele lui Iosif, având același părinte cu el, pe Iacob — și a născut pe Simeon; acest Simeon a fost episcop în Ierusalim după Iacob fratele Domnului, și a fost răstignit după multe chinuri sub Domițian, împăratul Romei¹⁹, fiind în vârstă de o sută douăzeci de ani²⁰. Iacob însă, fiul lui Iosif, cum spun unii, a avut femeie timp de doi ani și, murind aceasta, n-a mai avut alta. Iuda însă, fratele lui, a făcut doi fii, Zoker și Iacob, numiți așa. Aceștia înfățișându-se înaintea lui Domițian, împăratul Romei, pentru virtutea și înțelepciunea lor au făcut să înceteze persecuția creștinilor²¹. Iacob și Iuda, frații Domnului, sunt în numărul celor doisprezece apostoli. Iar Iosi și Simeon și-au luat femei. Sobe a fost împreună cu Născătoarea de Dumnezeu tot timpul, iar Iosi a fost părăsit de mama sa pe când era încă prunc și a fost hrănit de Maria, fiica Salomeii, verișoara Născătoarei de Dumnezeu.

¹⁹ Între anii 81–96 d.Hr.

²⁰ EUSEBIU, *Istoria bisericească* II, 9; III, 11 și 34.

²¹ *Ibid.* III, 19–20.

15. Pe când Iisus avea doisprezece ani, de Paște, ei s-au urcat la Ierusalim. Și venind ei aici, Iisus a fost cunoscut de mulți care s-au mirat de înțelegerea și înțelepciunea Lui, ce i-a uimit pe mulți. Căci era frumos foarte la vedere, precum zice prorocul: *Frumos la vedere mai mult decât toți fiii oamenilor* [Ps 44, 3]; era înalt de șase picioare, ochii de culoarea alunii aurite, nas drept, ochi frumoși, păr negru și lung, barbă blondă și niciodată briciul sau mână de om nu s-a ridicat asupra capului Său, afară de a maicii sale când era prunc. Și ajungând la treizeci de ani a fost botezat de Ioan în râul Iordan [Mt 3, 13–17].

Botezul lui Iisus

16. Ioan însă era în pustie, și el avea treizeci și unu de ani. La începutul anului, adică în luna septembrie, i s-a făcut cuvânt despre botez. Și a ieșit la Iordan propovăduind botezul pocăinței spre iertarea păcatelor [Lc 3, 3–4], iar prin botez și Împărăția lui Dumnezeu, dar nu în Duhul Sfânt [Lc 3, 16]. Iar poporul, văzând viețuirea lui înfricoșătoare și minunată, l-au urmat mulți; între care și Andrei din Betsaida, orașul Galileii, și Ioan din Zebeda. Dar arhierii iudeilor auzind despre Ioan și învățătura lui, unii ziceau că e Hristos [Mesia], alții că nu e încă. Și făcându-se mare dispută între ei despre acest cuvânt, au trimis la Ioan și l-au întrebat; iar el le-a zis: „Nu sunt eu Hristosul [Mesia], dar El vine după mine și stă deja în mijlocul vostru.” Într-o zi au ieșit mulți oameni și domni în pustie la Iordan mărturisindu-și păcatele și fiind botezați de el. Iar pe când Ioan învăța poporul la Betabara, un loc dincolo de Iordan, a venit Iisus în pustia Iordanului și a rămas acolo patruzeci de zile și iarăși s-a întors la Ioan. Iar când L-a văzut Ioan pe Iisus venind spre el, a zis despre El: *Iată Mielul lui Dumnezeu, Care ridică păcatul lumii!* [In 1, 29]; *căci am văzut Duhul Sfânt pogorându-se din cer și rămânând peste El și glas zicându-i: „Acesta este Fiului Meu Cel*

îubit” [Mt 3, 17]. Și mulțimile au auzit și au rămas uimite. A doua zi iarăși L-a văzut Ioan pe Iisus umblând și a zis despre El: *Iată Mielul lui Dumnezeu, Care ridică păcatul lumii* [In 1, 36]!

Primii ucenici, moartea lui Iosif

17. Și auzind ucenicii lui, Andrei și Ioan, l-au lăsat și au urmat lui Iisus [In 1, 40–41] și au venit împreună cu El în locul unde stătea și au rămas cu El în ziua aceea. Andrei însă l-a căutat pe fratele său Simon și găsimdu-l l-a adus la Iisus. Și în ziua următoare, Iisus a ieșit în Galileea cu cei trei ucenici. Și găsimd pe Filip [In 1, 43–51] l-a atras și pe el, iar el l-a atras pe Natanael. Și au venit în Cana Galileii și în a treia zi s-a făcut nuntă și au fost chemați și ei, și Iisus a făcut apa vin [In 2, 1–11]; iar numele mirelui era Simon, care după câteva zile a urmat lui Iisus. Și de aici a venit la Betsaida, oraș din Galileea, și a intrat în casa lui Petru și aflând că soacra lui era bolnavă a vindecat-o [Lc 4, 38–40]. Întorcându-se ei la Nazaret, Iosif, logodnicul Mariei, s-a săvârșit din viață bătrân și plin de zile, în vârstă de o sută zece ani, cum spun unii. Iar fiii lui Iosif, Iacob și Ioan, L-au urmat pe Iisus. Și mergeau toți umblând prin cetăți și sate și vestind Împărăția și tămăduind toată boala și neputința. Și soacra lui Petru, care fusese vindecată, alături de fiica ei, femeia lui Petru, urmau lor și erau împreună cu Născătoarea de Dumnezeu.

Activitatea publică a lui Iisus

18. Și plecând de acolo au venit într-un sat din Betsaida Galileii unde era și lacul numit Ghenizaret sau „cupa” din pricina egalității circumferinței; apa lui e foarte străvezie și curată, are o circumferință de șapte mile, untdelemnul măslinilor din jurul lui e minunat, în jurul lui sunt pomi cu poame și în el pești plăcut mirositori. Venind Iisus în Zebeda împreună cu Mama și ucenicii Lui, a tras să se odihnească la Zebedai [Mc 1, 20], care avea femeie și doi

LDIS | *Welcoming*
fii, Iacob și Ioan [Mt 4, 21; 20, 20], pe care i-a luat ucenici. Iar mama lor, crezând că vestea o împărăție pământească, l-a cerut ca ei să șadă unul de-a dreapta și altul de-a stânga Lui în Împărăția Sa [Mt 20, 20-21]. Și ieșind de acolo, au venit în Capernaum și l-a vindecat aici pe olog și pe mulți alții. Oriunde trăgeau să se odihnească, cei vindecați și mai-marii orașelor le aduceau din proprie inițiativă o mulțime de bunuri. Ucenicii învățau și botezau pe mulți, dar Iisus nu boteza, și numai învăța și vindeca pe cei bolnavi oriunde mergeau. Zebedai însă a murit, și auzind aceasta Iacob a venit și a zis Domnului: „Îngăduie-mi să mă duc să-l îngrop pe tatăl meu”, și nu i-a îngăduit. Și după puțin i-a trimis pe cei doi frați Iacob și Ioan, iar ei ducându-se l-au îngropat pe tatăl lor, iar pe mama lor au adus-o la Hristos și ea a fost cu Născătoarea de Dumnezeu tot restul vieții ei. Vânzând însă proprietățile lor, care erau multe, au venit la Ierusalim și au cumpărat Sionul. Venind însă Iisus împreună cu mama și cu ucenicii Lui în Iudeea și vestind Evanghelia, botezând și vindecând pretutindeni, au urcat la Ierusalim. Și Salome²², femeia lui Chuza, episcopul lui Irod Filip, având șapte duhuri ale răutății, a venit la Iisus și l-a cerut să o vindece și a fost eliberată și nu s-a mai depărtat de Domnul, ci a urmat Lui.

Maria Magdalena, alegerea Apostolilor

19. Petrecând acolo câteva zile, căci era sărbătoarea Corturilor, și Hristos luminând pe mulți cu învățătura Sa a izgonit din templu pe negustori [Mt 21, 12-13] și vindecând pe mulți de multe și felurite boli, s-a întors în Galileea și a venit în orașul Magdala. Și o femeie pe nume Maria l-a primit în casa ei; și auzind cuvântul Lui și văzând lucrurile minunate pe care le făcea, lăsându-și casa și toate cele ale ei, a venit la Hristos și l-a urmat și era împreună cu Născătoarea de Dumnezeu și cu celelalte [Lc 8, 1-3]; era însă o femeie foarte înțeleaptă, arzând cu duhul ca și

²² Luca o numește pe soția lui Chuza Ioana, nu Salome (Lc 8, 3).

Petru în lacrimile ei, și le slujea cu averile ei²³. Iar ucenicii Lui erau Andrei și Petru, frații din orașul Betsaida, Filip și Bartolomeu, Iacob și Iuda, frații Domnului — căci Iosif avea porecla Alfeu [Mt 3, 18] —, Simon din Cana și Matei Evangelistul [Mt 9, 9], Iuda din Ierusalim [Lc 6, 16; In 14, 12; FA 1, 13], Tadeu din Edessa Siriei, Iuda vânzătorul din orașul Skara²⁴, Iacob și Ioan din Zebedea.

Cina cea de Taină din Sion

20. Iar Ioan, fiul lui Zebedai, după moartea tatălui său a vândut proprietatea sa care era în orașul Zebedea, și care era mare; și venind în Ierusalim a cumpărat sfântul Sion, care este partea cea mai înaltă a Ierusalimului. Iar arhieriei de pe atunci se schimbau în fiecare an și nu erau localnici, ci din diferite provincii; de aceea și Caiafa din orașul Chio, din provincia Bithynia, ajuns arhieru în anul acela, a rămas în locul cumpărat de Ioan Teologul. De aceea spune [Evanghelia] că *era cunoscut arhierului* [In 18, 15]. Și aici au pregătit lui Hristos Paștele, adică Cina cea de Taină, împreună cu ucenicii și ucenicele. Iar când Hristos zice: *Duceți-vă la cutare*, se referă la Ioan Teologul. Acolo s-a săvârșit Cina cea de Taină și acolo au rămas după Învierea Domnului [In 20, 19]; căci atunci când Ioan, stând la picioarele crucii a luat-o de la Iisus pe maica Lui, a adus-o la ale sale [In 19, 25-27], adică în sfântul Sion. Acolo *a intrat Iisus ușile fiind încuiate, a stat în mijlocul lor și le-a zis: Pace vouă!* și celelalte [In 20, 19].

Mironosițele și viața lor cu Apostolii și Maria în Sion

21. Iar mironosițele erau șapte: Maria Magdalena, Salome, mama fiilor lui Zebedai, Maria mama lui Iacob cel mic, femeia lui Iuda fratele Domnului, mama lui Iosi și cea care

²³ Epifanie o confundă pe Maria Magdalena (Lc 8, 2) cu Maria din Betania (Lc 7, 36-50).

²⁴ De fapt Is Keriot, de unde cognomenul lui Iuda: Iscarioteanul.